

OBSAH

PŘEDMLUVA — 15

(PETR POPELKA)

ÚVODEM — 19

POJEM PODNIKATEL (JAROSLAV DAVID) — 19

POSLÁNÍ PODNIKATELE (PETR POPELKA) — 23

PODNIKÁNÍ, TÉMA PRO ČESKÉ HISTORIKY (PETR POPELKA) — 33

Počátky bádání do roku 1945 — 33

Business history v letech 1945-1989 — 37

Nové interpretace na přelomu tisíciletí — 40

I

SVĚT PŘEDMODERNÍHO PODNIKÁNÍ — 43

PODNIKÁNÍ A PODNIKATELÉ

PŘEDINDUSTRIÁLNÍ ÉRY — 44

(DALIBOR JANIŠ)

PENÍZE, PRÁCE A ZISK — 45

DÁLKOVÝ OBCHOD A SPECIALIZOVANÁ VÝROBA

V RANÉM STŘEDOVĚKU — 51

VZNIK MĚST A KOLONIZACE — 60

MĚSTA JAKO CENTRA OBCHODU A ŘEMESEL — 70

HORNICKÉ A HUTNÍ PODNIKÁNÍ — 85

VRCHNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ — 93

PROTOINDUSTRIÁLNÍ PODNIKÁNÍ

V ČESKÝCH ZEMÍCH — 101

(ŠÁRKA NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ)

POJEM PROTOINDUSTRIALIZACE — 101

PROTOINDUSTRIÁLNÍ REGIONY V ČESKÝCH ZEMÍCH — 105

HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY PRO ROZVOJ

PROTOINDUSTRIÁLNÍHO PODNIKÁNÍ — 108

POČÁTKY PROTOINDUSTRIÁLNÍ VÝROBY — 114

VZNIK MANUFAKTUR A ROZVOJ PROTOINDUSTRIÁLNÍHO
PODNIKÁNÍ — 117

MANUFAKTURNÍ PODNIKATELÉ PROTOINDUSTRIÁLNÍ ÉRY — 127

II

PODNIKÁNÍ PRŮMYSLOVÉ MODERNITY — 141

KVAS DLOUHÉHO 19. STOLETÍ — 142

(PETR POPELKA)

HOSPODÁŘSKÉ A SPOLEČENSKÉ SOUVISLOSTI — 142

STOLETÍ ZRODU MODERNÍCH PODNIKATELŮ — 147

SVĚT PODNIKATELŮ DLOUHÉHO 19. STOLETÍ — 162

Podnikatelé se šlechtickým erbem — 166

Podnikatelé zahraničního původu — 179

Židovští podnikatelé — 194

Podnikatelé měšťanského původu — 215

Zrod nacionálně českého podnikání — 224

PODNIKÁNÍ MEZI DVĚMA VÁLKAMI — 233

(JANA GERŠLOVÁ)

PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

v MEZIVÁLEČNÉM ČESKOSLOVENSKU — 233

HOSPODÁŘSKÉ PŘEDPOKLADY VÝVOJE PODNIKÁNÍ

v ČESKOSLOVENSKU — 237

PŘÍKLADY ÚSPĚŠNÉHO MEZIVÁLEČNÉHO PODNIKÁNÍ — 242

Bankovní a peněžní sektor — 242

Zemědělství — 255

Průmysl — 261

Obchod — 323

PODNIKÁNÍ POD DOHLEDEM

PROTEKTORÁTU — 327

(JANA GERŠLOVÁ)

VÁLKA A SVĚT PODNIKÁNÍ — 327

GERMANIZACE EKONOMIKY — 333

ZÚŽENÉ PROSTORY TŘETÍ REPUBLIKY

(JANA GERŠLOVÁ) — 340

SVOBODNÉ PODNIKÁNÍ OHROŽENO — 340

DVOULETÝ PLÁN OBNOVY A JAK TO DOPADLO — 349

ÚNOR 1948 A KONEC NADĚJÍM NA SVOBODNÉ PODNIKÁNÍ — 351

SVOBODNÉ PODNIKÁNÍ KONČÍ — 356

OSUDY PODNIKATELŮ V POÚNOROVÉM

ČESKOSLOVENSKU — 362

(VÁCLAV KAŠKA – PETR POPELKA)

PODNIKATELSKÉ DEVADESÁTKY — 380

(VERONIKA PEHE)

NOVÉ NADECHNUTÍ — 380

PODNIKÁNÍ V RUKOU PRÁVNÍKŮ A POLITIKŮ — 381

ŠEDÁ EKONOMIKA A ČERNÝ TRH SOCIALISMU — 386

DEVADESÁTKOVÁ EUFORIE A STŘÍZLIVĚNÍ — 392

PODNIKÁNÍ ZA HRANOU ZÁKONA — 398

PAMĚŤ DEVADESÁTKOVÉHO PODNIKÁNÍ — 402

III

PODOBY PODNIKÁNÍ V MODERNÍM VĚKU — 405

RODINNÉ PODNIKÁNÍ V PROMĚNÁCH ČASU — 406

(PETR POPELKA – JANA GERŠLOVÁ)

RODINNÁ FIRMA — 406

RODINA A PODNIK — 408

RIZIKA A ŠANCE RODINNÝCH FIREM — 412

TŘI RODINY, TŘI FIRMY — 416

Firma Schicht. Od rodinné firmy

k nadnárodnímu koncernu — 416

Křehká tradice v moderní době. Příběh rodinného

podnikání Rücklů — 421

Podnikání mezi múzami.

Šest generací rodiny Petrofů — 426

OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

A DRUŽSTVA — 43I

(MICHAELA ZÁVODNÁ)

AKCIOVÉ PODNIKÁNÍ A AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI — 43I

Monarchie buduje právní zázemí — 434

Na cestě ke všeobecnému obchodnímu zákoníku — 439

AKCIOVÉ PODNIKÁNÍ NA SKLONKU MONARCHIE — 444

TĚŽÍŘSTVA — 449

SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM — 452

POČÁTKY DRUŽSTEVNÍCH FOREM PODNIKÁNÍ — 453

FORMY PODNIKÁNÍ PO ROCE 1918 — 460

POČÁTKY MODERNÍHO MANAGEMENTU A STRATEGIE ŘÍZENÍ

(JANA GERŠLOVÁ - ALEŠ ZÁŘICKÝ) — 462

FREDERIC WINSLOW TAYLOR A JEHO KONCEPCE

VĚDECKÉHO ŘÍZENÍ — 465

HROMADNÁ VÝROBA HENRYHO FORDA — 468

DALŠÍ AMERICKÉ A ZÁPADOEVROPSKÉ INSPIRACE — 472

VĚDECKÁ ORGANIZACE ŘÍZENÍ V MEZIVÁLEČNÉM

ČESKOSLOVENSKU — 475

SOUSTAVA ŘÍZENÍ FIRMY BAŤA — 478

RACIONALIZACE A KONCENTRACE VÝROBY

V MEZIVÁLEČNÉM ČESKOSLOVENSKU — 481

IV

PODNIKATEL A SPOLEČNOST — 485

PODNIKATEL A DĚLNÍK

(LUKÁŠ FASORA) — 486

RANĚ NOVOVĚKÉ CHÁPÁNÍ PRÁCE — 486

PRÁVNÍ PODMÍNKY PRÁCE PO ZRUŠENÍ PODDANSTVÍ — 492

MOŽNOSTI A LIMITY VZNIKU DĚLNICTVA

JAKO SOCIÁLNÍ VRSTVY — 496

DĚLNICKÁ ORGANIZACE — 501

KONFLIKTY ZAMĚSTNAVATELŮ A ZAMĚSTNANCŮ — 506

PODNIKATELSKÝ PATRIARCHALISMUS — 512

ROZVOJ SOCIÁLNÍHO STÁTU — 519

PODNIKATEL A NÁROD — 525

(LUKÁŠ FASORA)

DILEMATA NÁRODNÍ IDENTIFIKACE — 525

HOSPODÁŘSKÝ NACIONALISMUS — 534

SPOLEK, ZASTUPITELSTVO, SNĚM, ŘÍŠSKÁ RADA — 542

NÁRODNOSTNÍ ANGAŽMÁ JAKO VÝRAZ EMOCE — 549

PODNIKATEL A STÁT — 552

ŽIDOVŠTÍ PODNIKATELÉ — 556

PODNIKATEL A NÁROD DNES — 560

ŽENA A SVĚT PODNIKÁNÍ

V MODERNÍ DOBĚ — 561

(JANA BUREŠOVÁ – PETR POPELKA)

DILEMATA EKONOMICKY AKTIVNÍ ŽENY — 563

ZROZENÍ PODNIKATELKY — 568

PODNIKATELKA NA PŘELOMU MILÉNIA — 584

PODNIKATEL ŠLECHTICEM — 587

SPOLEČENSKÝ VZESTUP PODNIKATELŮ

DO POČÁTKU 19. STOLETÍ — 587

(JIŘÍ BRŇOVJÁK)

První polovina 18. století — 590

Období vlády Marie Terezie — 594

Stavovský étos a merkantilismus — 596

Od nástupu Josefa II. — 599

OCEŇOVÁNÍ PODNIKATELŮ V DLOUHÉM

19. STOLETÍ — 603

(JAN ŽUPANIČ)

Doba předbřeznová — 603

Podnikatel s erbem v letech 1848–1918 — 607

Udílení řádů a vyznamenání mimo státní službu — 614

Konec podnikatelské šlechty — 625

V

OBRAZ PODNIKATELE

VE VEŘEJNÉM PROSTORU — 629

BILANCE DVOU STOLETÍ — 630

PODNIKATEL V ČESKÉ LITERATUŘE DO ROKU 1948 — 630

(JAROSLAV DAVID – JANA DAVIDOVÁ GLOGAROVÁ)

V temných vírech druhé poloviny 19. století — 630

Nové století, nová literární témata — 639

MEDIÁLNÍ A LITERÁRNÍ OBRAZ

PODNIKATELE PO ÚNORU 1948 — 648

(Staro)nový nepřítel — 648

(DENISA NEČASOVÁ)

Zkušený protivník — 654

(DENISA NEČASOVÁ)

Podnikatel jako třídní nepřítel — 659

(JAROSLAV DAVID – JANA DAVIDOVÁ GLOGAROVÁ)

Částečná rehabilitace — 663

(JAROSLAV DAVID – JANA DAVIDOVÁ GLOGAROVÁ)

Pražské jaro a podnikatelé — 668

(VÁCLAV KAŠKA)

Znormalizované obrazy podnikatelů — 674

(VÁCLAV KAŠKA)

DEVADESÁTKY VE ZNAMENÍ

PODNIKÁNÍ — 679

Podnikatel – pilíř ekonomické transformace — 679

(VÁCLAV KAŠKA)

Literární obraz podnikatele polistopadového období — 691

(JANA DAVIDOVÁ GLOGAROVÁ – JAROSLAV DAVID)

ZÁVĚREM — 697
(PETR POPELKA)

POZNÁMKY — 705

SEZNAM ZKRATEK — 787

VÝBĚR Z LITERATURY — 789

PŮVOD VYOBRAZENÍ — 806

REJSTŘÍK OSOBNÍ — 817

REJSTŘÍK MÍSTNÍ — 829

SUMMARY — 841